

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחדש	ליקוטי מוהר"ן ה"א	ליקוטי הלכות ה"ג	משנה ברורה ה"ו	שיבת הר"ן	שולחן ערוך אבן עזר
שבת	ה'	כב.	מג	חזרה	עט - פ	א, ב.
א	ט'	כג:	מד	מו.	פא - פב	ג, ד.
ב	י'	כד.	מה	מו:	פג - פד	ה, א.
ג	יא'	כה:	מו	מו:	פה - פו	ב, ג.
ד	יב'	כז.	מו	מו:	פז - פח	ד, ה.
ה	יג'	כח:	מח	מח.	פט - צ	ו, ז.
ו	יד'	כח.	מט	חזרה	צא - צב	ח, ט.

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

262 | פרשת מצורע | ח' ניסן תשפ"ב

דבר המערכת

"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל" - עומדים אנו בימים מסוגלים לגאולה, אוצרות חסד מוכנים לנו בלי גבול וצמצום. אבל התנאי ההכרחי, שנאמין ונייחל לגאולה, של גזקין ולא נתייאש חלילה.

רוב רובם של ישראל לא זכו בשעתו להיגאל (תנחומא בשלח פ"א), וזאת, מפני שלא הלכו אחר משה רבינו ולא האמינו שעדיין יש להם תקוה. "שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו רוצים לצאת, ומתו בשלשת ימי אפילה" (רש"י שמות י, כב). אפשר לחשוב שאלו שיצאו היו צדיקים גמורים, והלא גם הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה רגע לפני השתקעותם חלילה בשער הנ'. ומעתה, מדוע זכו אלו ולא זכו אלו לצאת?! אלא ש'רשעים ולא היו רוצים לצאת'; הרשעות היתה שכבר איבדו את הרצון לצאת. הייאוש הוא הגרוע שבחטאים ובעוונות, והוא המעכב הגדול ביותר מלזכות לגאולה.

גם היום פרעה מטיף את הארס האכזרי בלבות כל אחד מאתנו, לאמר: "תכבד העבדה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר". מקור השקר מחשיך את דברי צדיק האמת שקורא לנו 'הגיע זמן גאולתכם', והופך אותם כאילו הם חלילה דברי שקר שאין בהם תקוה. ועלינו להיאחז בכל כוחנו בצדיק, לחזור על האמת שלו שאין יאוש בעולם כלל ולצפות לגאולה, כי האמת מביאה לאמונה שעל ידי אמונה באה הגאולה (ראה בהרחבה בליקוטי מוהר"ן, ז).

בשבת זו נתעורר לשמוח בשמחת הגאולה העתידה, נשריש בקרבנו את האמונה הבוררה כי גאולתנו הפרטית והכללית בוא תבוא, כי "השמחה, משם הגאולה של מצרים ושל כל הגלויות" (ליקוטי הלכות, הוראה ו, עג).

"אחר כך הגיע 'שבת הגדול' והשי"ת היה בעזרנו שהיינו שמחים הרבה, ושמחנו מאד בשמחת 'שבת הגדול', ורקדנו כולנו הרבה בעזרת השי"ת וזה חיזק אותי הרבה" (ימי מוהר"ן ח"ב, סה).

העורכים

הַשִּׁבְתַּת הַגְּדוּל וְהַקְדוּשׁ הַיָּה

גם תשובת הקב"ה למשה על שאלתו באיזה שם יתגלה לישראל במצרים והוא ענה לו שיאמר להם 'אה"ה' שלחני עליכם, שהכוונה לכך שהשם יתברך מקיים את העולם בזכות העתיד, "שמסתכל על הסוף פסוק כל סוף ישוב הכל אליו יתברך, שזהו בחינת שם אה"ה שנקרא על שם העתיד בחינת אנה זמין למהוי". זהו שם הרחמים שממנו נובע כח התשובה, אשר על אף שעתה אין האדם זכאי, 'מלווים' לו חסדים מכח העתיד.

אולם על אף שהכל בא בחסד עליון, מוטל בכל זאת על האדם תפקיד כלשהוא, כדי לעורר את החסד הזה; הוא צריך להתעורר על כל פנים לרצות ולהמתין ולצפות במידת-מה שהחסד הזה יתעורר עליו, וכדברי מוהר"ן: "שגילה השם יתברך למשה אז שם 'אה"ה', שיוליך את ישראל בדרך זה, שאפילו אם אין יכולים לעשות כלום מגודל התגברות הגלות בגוף ונפש ופרנסה, אף על פי כן יתחילו בכל פעם להכין ולהזמין את עצמם בבחינת אה"ה 'אנא זמין למהוי', ועל ידי דרך זה בודאי יוציא אותם מזהמתם וטומאתם" (ליקוטי הלכות, קריאת התורה, ו, ב).

זו היתה גם מדרגת התפילה הנמוכה של ישראל בגלות מצרים; אמנם, היו שם אנחות וזעקות, אבל אלו לא היו ראויים להיקרא בשם 'דיבור' כלל. הטומאה והבלבולים היו עצומים כל כך, עד שגם זעקתם היתה פגומה מאד. אבל בכל זאת, הם רצו וייחלו באנקתם ואנחתם שיזכו לקבל את קדושת הדיבור. כך, שעל אף שהכל אכן נחשב לאתערותא דלעילא, בהיותם נתונים במיצר הגרון מבלי יכולת להתפלל כראוי, אבל הם נאנחו ונאנקו ורצו וייחלו לקבל את הדיבור, והיא שעוררה עליהם זכות עצומה כל כך שמלך מלכי המלכים נגלה עליהם בתוך הטומאה הנוראה והעניק להם את הפה-סו.

שפע הדיבורים בא במתנת שמים, זוהי 'אתערותא דלעילא'. אבל על הנמצא בגלות, להמתין ולייחל אל השפע הזה. שכן, "כך הוא הדרך האמת של כל הרוצה לגשת את הקדש להתקרב עצמו לה' יתברך, שהעיקר להרבות בתפילה ושיחה בינו לבין קונו. אבל גם זה בעצמו כבד מאד, על כן צריכים בתחילה לשהות שעה אחת לעמוד כאילם, רק ישתוק ויצפה ויתלה עיניו למרום שישפיע לו דיבורים חמים ויישב את דעתו היטב היכן הוא בעולם ולהיכן נתעה כו', וצריך לעמוד כרש וכאילם עד שיתחיל ברחמי לדבר דיבורים חמים כאש" (ליקוטי הלכות, גזילה ו, כג).

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הוא יודע היטב ש"שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר באמת, כי אם על ידי התבודדות" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, ק). רק זו היא עצת העצות לזכות לנצח במלחמה. אך דא עקא, הוא חש אבוד כל כך, פיו כלוא ומסוגר, אין לו דיבורים, אין לו אפילו את הסבלנות ואת הישוב הדעת להתיישב ולהתחיל לדבר. כאילם ערל לב יושב הוא ותוהה על בוהו שלו. כל התקוה היא הרי רק על ידי התפילה והצעקה, האמנם אפסה תקוה חלילה!?

רבינו הקדוש (בשיחות הר"ן פ"ח) מגלה גילוי נפלא על שרשו וסודו של מנהג שהיה בימיהם ב'שבת הגדול', להפוך את השולחן. דבר זה בא לרמז - מגלה רבינו - "כי עדיין לא יצא הדיבור מהגלות עד פסח, שאז יצא הדיבור מהגלות בחינת 'פה סח' כידוע, שזה עיקר בחינת יציאת מצרים שיצא הדיבור מהגלות, והשולחן הוא בחינת הדיבור כמו שכתוב 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' (ראה שם את המשך הדיבורים). ועל כן ב'שבת הגדול' שהוא קודם יציאת מצרים מרמזים שהדיבור היה בגלות מצרים עד שזכינו ליציאת מצרים בפסח ואז יצא הדיבור מן הגלות".

הרמז אכן נפלא מאד, אבל אין ספק שהרמז בא גם לרמוז לנו משהו למעשה בדרךנו לגאולה מגלות נפשנו, בה אנו שרויים כיום, עלינו להבין מה התועלת בעבודת ה' שאנו לומדים מכך, ומה היא עבודתנו בשבת זו בעקבות רמז זה.

ובכן; אנו מוצאים שתי יסודות סותרים לכאורה בסיבת גאולת מצרים: מצד אחד, גאולת מצרים היתה בכוחה של תפילה, וכפי שכותב רבי נתן: "עיקר יציאת מצרים היה על ידי ריבוי הצעקות והזעקות שצעקו בני ישראל אל ה', כמו שכתוב 'ונצעק אל ה' אלקינו וירא את עניינו' וכת"ב, 'ויאנחו בני ישראל ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים'" (ליקוטי הלכות, ערלה ד, טו). והדברים מפורשים בדברי חז"ל (שמו"ר תצוה פל"ח) עיי"ש.

מאידך, הרי למדנו שהדיבור היה בגלות ולא היה להם פה-סח כלל. ונשאלת השאלה: כיצד זה מתיישב עם האמור שאולתם היתה בכוחה של תפילה?

להבנת הדברים נקדים: ידוע שאולת מצרים היתה רק ב'אתערותא דלעילא', השם יתברך כביכול דילג על מדרגות התשובה הנצרכות למי שבא לשוב, והאיר להם מרצונו, על אף שלא היו ראויים לכך (ראה ליקוטי הלכות, שבת ד, ז). וזו היתה

הדל"ג 6:28 - נין ההמה 6:14 - מוזק"ש 8:43
צאת השבת 7:41 - צאה"ש לר"ת 8:21

פניני אור

בהיות הרב מְשַׁעְהֲרֵין ילד קטן, פָּעַת בְּדִיקַת חֲמִץ, לָקַח אוֹתוֹ אָבִיו רַבִּי הִרְשֵׁ לֵיב, שִׁיעָזוֹר לוֹ בְּבְדִיקַת חֲמִץ, וּפְתָאוֹם נֶעְלַם מִמֶּנּוּ וּחְפָּשׁוּ אָבִיו עַד שֶׁמָצָאוּ בְּהַעֲלֵיָהּ יוֹשֵׁב וְלוֹמַד בְּהַתְמָהָה 'מִסְכַּת פְּסָחִים'. וְהַקְפִּיד עֲלָיו אָבִיו וְאָמַר לוֹ: "וְכִי פָּעַת הַזְּמַן לְלַמֵּד? פָּעַת צְרִיכִים לָקִים מִצּוֹת בְּדִיקַת חֲמִץ!". וּמִסְפָּרִים שְׁסִים בָּאוּתוֹ לֵלֵל אֶת כָּל הַמִּסְכָּת. (שיח שרפי קודש)

היזהרו בגחלתן!

זאת תהיה תורת המצרע

רבי משה לירסמאן ז"ל מאומאן, אירס את בתו עם רבי פישל ב"ר מרדכי באבריניצער, לאחר השידוך ישב עמהם רבי אברהם ב"ר נחמן, כי רבי משה היה מאנשיו הקשורים בו מאד. וכדרכו, דיבר ראבר"ן הרבה בהתלהבות ממעלת ארץ ישראל, באמצע פנה אליו רבי טוביה, אביו של רבי מרדכי, ואמר לו: "אברהם, מספיק, מספיק". כי היה ראבר"ן מדבר הרבה תמיד ממעלת ארץ ישראל, עד שהטיריד אותו דבר זה. והפסיק ראבר"ן בדיבורו. תיכף אחר כך נענש רבי טוביה ונצטרע, וכמו שמואב בספר המידות: "המבזה תלמידי חכמים נעשה מצורע", ונתקיים באביו עונש זה עד יום מותו, ה' ירחם.

(שי"ש"ק ג, תנח)

טהרת המצורע!

זאת תהיה תורת המצרע

ארבע מראות נגעים יש, ההופכים את האדם למצורע. וארבע אלו הם כנגד הארבע בחינות שפלות המנויים בתורה י"ד בליקוטי מוהר"ן. כי כשפוג האדם בענווה - שיש בו ארבע דרגות - ומתגאה ורוחו גסה עליו, הרי הוא נעשה מצורע באחד מארבע מראות אלו.

ואז, עליו לישב בדד מחוץ למחנה, והיינו שנתגרש מתוך מחנה הקדושה, ונסגר האור העליון בפניו רח"ל, וכמואב שהמצורע הוא "סגור דנהורא עילאה".

אמנם, הצדיק האמת, העניו מכל האדם אשר על פני האדמה, יש בכוחו לתקן גם אותו. וכפי שכותב רבי אברהם ב"ר נחמן, בלשונו הזהב והעמק בביאורו על תורה י"ד (ואף שאין הדברים מובנים אלא למי שבקי היטב בדברי רבינו שם, אמנם אמרנו להעתיקו למען יתבסם מהם הקורא מרחוק) וזה לשונו:

"כשמקטין את עצמו גם ממדריגת עצמו, נחבטל להיות בבחינת אין ואפס לגמרי, ואז זוכה להוציא יקר וכבוד התורה מגלותה ונפילתה למטה, זה לעומת זה בבחינת גאון חס ושלום. ולא זה בלבד, מה שעל ידי זה מקטט את עצמו תחלה בבגדי היקר וכבוד אלהותו יתברך, כי גם עוד כולל בזה מריש כל דרגין שבמחשבה תחילה, עד תכלית הרגל שבהשוק והחוץ למחנות דקדושה, שהוא רגל הנרגן המפריד ומבטל זיווגי נפשות התורה, עד שנתרחק ונשתלח לחוץ, לישב שם בדד, בגופו המצורע [בד' מראות נגעים, שהם זה לעומת זה כנגד הד' בחינות שפלות]. שאף על פי שעל ידי זה בעצמו, אין ביכולתו כלל לשתות ממימי תורתנו הקדושה, כי עוד תתהפך בו לסם מות ומניעות יותר חס ושלום. על כל זה, העניו מכל הנ"ל, חושב מחשבות עמוקות לרפא גם אותו, ולקרב גם אותו מחוץ לפניו, שאז ישיב גם הוא, מטוב שלום ביתו" (ביאור הליקוטים, תורה יד).

האם היער רחוק?!

מזה משכן כמובא בתורה ב' אמור.

דרתי באומאן יותר מעשרים שנה, ולא התפללתי בשום פעם רק בבית הכנסת שלנו. אפילו כשגברו מלכות הרשעה ולקחו בית המדרש שלנו, אף על פי כן לא התפללנו רק ביחד. אפילו שהיה הקור גדול והשלג גדול כל כך כקומת אדם, במסירת נפש הלכנו להתפלל ביחד עם אנשים שמקשרים עצמם קודם התפלה לרבינו ז"ל.

פלא בעיני ששמעתי שאתם מתפללים במקומות אחרים, שזה היפך רצון רבינו ז"ל, ואנחנו מחוייבים לבטל עצמינו לדעת הק' של רבינו ז"ל, ולעשות רק רצונו ז"ל ולהאמין באמונה שלימה שהתפילה שאנו מתפללין ביחד עם התקשרות הוא ענין אחר לגמרי" (תמימי דרך, מכתב צד).

וה"ה לעינינו, שכל שנבין עד כמה מעלת ותועלת ההתבודדות בשדה, יקטן בעינינו המרחק, וגם אם אי היה רחוק קצת ממקום דירתנו, יהיה קרוב למוחנו ולבנו.

והיו מאנ"ש שאכן השתדלו שיהיה מקום דירתם קרוב אל השדות והיערות, וכפי שמסופר על תלמידו הראשון של רבינו, רבי שמעון:

"ר' שמעון ז"ל היה איש עוסק במשא ומתן, ואעפ"כ הרבה מאד בתוך זה לעסוק בעבודתו יתברך. וגם הוא הרבה מאד בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו על פני השדה, לפעמים ביום ולפעמים בלילה. ופעם אחת נתיישב וקבע דירתו באיזה קרעטשמע שהיתה סמוכה לעיר כדי שיהיה לו בנקל לילך בכל עת להיער להתבודד ולפרש שם שיחתו. וגם בבואו לארץ ישראל בחר לו שם איזה מקום בקצה העיר הסמוך לשדה, במקום שאין בני אדם מצויים כל כך, ושם הרבה לעסוק בעבודתו יתברך, ובפרט בתפילה והתבודדות יומם ולילה עד עת פטירתו ז"ל" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, יז).

אמנם, מאידך, פשוט וברור שאפשר וצריך להתבודד בכל מקום שהוא, וגם אם אין ביכולתו ללכת לשדות וליערות, אפשר וצריך להרבות בהתבודדות גם בתוך הישוב.

וכפי שלימדנו רבינו ש"אפילו אם אין זוכין שיהיה לו חדר מיוחד, אף על פי כן יכולין להתבודד ולדבר בינו לבין קונו. ואמר רבינו ז"ל שתחת הטלית הוא גם כן חדר מיוחד, כי כשמשתלשלין הטלית על עיניו, יכולין לדבר בינו לבין קונו מה שרוצין. גם יכולין להתבודד ולפרש שיחתו כשיושב על מיטתו ומכסה עצמו בהסדין, כמבואר במקום אחר שכך נהג דוד המלך ע"ה, שזהו בחינת 'אשחה בכל לילה מיטתי'. גם יכולין לישב על הספר ויסברו אחרים שהוא לומד, והוא יכול אז לדבר בינו לבין קונו. ועוד יש לזה כמה תחבולות למי שחפץ באמת לנהוג הנהגה זו של התבודדות העולה על הכל, שהוא יסוד שורש הקדושה והטהרה והתשובה" (שיחת הר"ן, ערה).

שאלה:

הנה הגיעו ימי ניסן, אשר עליהם שח רבינו ואמר שטוב ויפה לצאת בימים אלו אל השדות והיערות, בין העשבים והאילנות, להתבודד ולשוח את הלב לפני השם יתברך. מלבד מה שהדבר מסוגל ביותר בכל השנה כולה.

אמנם, למעשה אני גר רחוק משדות ויערות, והוא טירחא גדולה עבורי לצאת לשם. כי אני דר בכרך גדול, ולא בכפר או כיו"ב. ורציתי לדעת עד היכן אני צריך להתאמץ לדבר זה, או שמא אין זה אלא מעלה טובה גרידא.

תשובה:

בדבריך אשר כתבת שאתה "גר רחוק משדות ויערות", הזכרתי סיפור נאה שהיה עם רבינו בבואו לעיר ברסלב, וכך מסופר:

"תיכף בכניסתו של רבנו לעיר ברסלב לדור שם, שאל את אנ"ש מברסלב היכן נמצא מקום טוב בשביל התבודדות, ואמרו לו אנ"ש שנמצא מקום טוב, אולם הוא רחוק מהעיר. ושאל אותם רבינו: מהיכן הוא רחוק מהמוח או מהלב? כי מי שיש לו לב אין שייך אצלו מקום, כמובא בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן נ"ו. והלך שם רבינו להתבודד. זה היה עמוק עמוק וסביבו הרים, ובעמק היה שם מערה, ולשם היה הולך רבינו להתבודד. אנ"ש היו נוהגים ללכת לשם להתבודדות בל"ג בעומר וכיוצא, והיו מכנים את המערה הזאת 'מערת רבנו' (דעם רעבינס הייל)" (שי"ש"ק ב, רמב).

כי באמת, ה'מרחק' תלוי בעיקר בלבו של אדם. וכפי שניתן לראות בכמה וכמה דברים שבקדושה, וכגון:

אם דר אדם במקום שהמקוה רחוקה מביתו מהלך חצי שעה - אזי תלוי מאד עד כמה תופס המקוה מקום של חשיבות במוחו ולבו. ובעוד שאצל אחד ייחשב מרחק זה כגדול מאד ויימנע מחמת זה מלילך לטבול במקוה, הרי שאצל השני לא יעלה על דעתו לוותר על מקוה, וגם הליכה של חצי שעה הלוך וחצי שעה חזור, לא תמנעהו מללכת לשם בכל יום. (וכפי שאכן ידוע על כמה חסידים ואנשי מעשה, שהיו הולכים מרחקים גדולים מאד כדי לטבול במקוה, ולא עלה על דעתם לוותר על כך, כי על אף שהיה המקוה 'רחוק' בפועל, הרי שהיה 'קרוב' אל לבם).

וכן לדוגמא, כשאדם דר במקום שהביהכ"ס של אנ"ש רחוק מביתו - אזי כפי הקירוב שהדבר 'קרוב' אל לבו, ומרגיש נחיצות והכרח להתפלל עם אנ"ש, כך תלך תקטן אצלו מניעת המרחק. ובעוד שאצל אחד שאינו מרגיש בלבו נחיצות והכרח התפילה עם אנ"ש דייקא, אזי אם הביהכ"ס יהיה רחוק מהלך של חצי שעה, יימנע מללכת לשם, הרי שאצל השני, שברור אצלו עוצם נחיצות הדבר, אזי גם אם יהיה רחוק מהלך שעה ויותר, לא ייחשב אצלו הדבר למניעה.

וכפי שכותב רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, במכתבו הנוקב לאנ"ש בזה הלשון:

"החוב מוטל עלינו להדר שמו ז"ל, באשיינעם דעם רבינ'ס זאך. עיקר ההידור ורצון רבינו ז"ל, להתקבץ ביחד להתפלל ביחד עם התקשרות לרבינו ז"ל. להתפילה שהיא עם התקשרות עולה למעלה, ורבינו ז"ל בונה

פנינים מאירים וחידישים מזוהרים מלוקטנים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שבעטער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

מהיכל אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש

ע"י התאוות מאבד גם את הגוף

מהבעל שם טוב, לא ישיג כלל על תאוות גופו שהוא צרעת משכא דחויא. פירוש, משל למה הדבר דומה, כמו מצורע שהחיוך נראה לו שיש לו הנאה ממנו לפי שעה, ובאמת על ידי החיוך מצטרע יותר, כן האדם על ידי תאוות גשמיות סובר שעל ידי זה יהיה לו בריאות וחוזק הגוף, ובאמת על ידי זה מאבד גם את הגוף, שעל ידי שנפרד מהדבקות באין עליו יסורים, דלא נברא הגוף כי אם שיהיה נמשך לדבקות אחר הנשמה לעשותו מחומר צורה, לא שיהיה נמשך אחר תאוות הגופניות.

וזהו שאמרו בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר תיקון כא) צרעת משכא דחויא, פירוש תאוות הגשמיות הזאת הבאה ונמשכה על ידי הנחש, הוא כמו צרעת.

אמירת 'ויהי נועם' במוצאי שבת הגדול

במלאכה מחצות היום ואילך לפי שהוא זמן הקרבת קרבן פסח. וכן הביא הכף החיים (סי' רצה סק"ז) והחיד"א בברכי יוסף (שם סק"ב) את דברי היעב"ץ הלכה.

אמנם המשנה ברורה (שם סק"ג) פסק שאומרים 'ויהי נועם' במוצ"ש זה, ומקורו מפרי מגדים (א"א סק"ב, נועם מגדים ז) שהעיד שכן המנהג, וביאר הטעם שאין איסור מלאכה בערב פסח כיום טוב ממש, ואיסורו קל יותר מחול המועד. אמנם ביום טוב ראשון של סוכות שחל בשבת, דעת הפרי מגדים (מ"ש"ו שם סק"ג) שאין לומר 'ויהי נועם' אף שמוותר בקצת מלאכות, שהאמירה נחשבת כזולזול בחול המועד (עי' ערוה"ש סי' ג).

גם בעל הפתחא זוטא בספרו ברכת הפסח (סי' א"י ס"ח) פסק שיש לומר 'ויהי נועם' בשבת זה. בפרט שלדעת המקובלים צריך לאמרו תמיד גם כשחל יום טוב באמצע השבוע, כפי שכתב הבן איש חי (שנה ב פר' ויצא אות ו) דאף שכתבו הפוסקים הפשטנים שלא לומר 'ויהי נועם' כשחל יום טוב באמצע השבוע, מכל מקום על פי הסוד צריך לאמרו בכל מוצאי שבת, וכן תיקן הוא ז"ל בעיר בגדאד. ובבירור הלכה (תנייני עמו' קיט) כתב שכן נהג החזון איש כפסק המשנה ברורה.

והגרי"מ טיקוצ'ניסקי ז"ל בספרו עיר הקדש והמקדש (פכ"ה ה"ג) כתב שמנהג ירושלים שאין אומרים 'ויהי נועם' בשבת זה משום ערב פסח שחל בשבת, בפרט בירושלים שנוהגים בה שלא לעשות מלאכה כל היום, ולא רק עד חצות. ע"כ. אמנם מנהגינו כיום שעושים מלאכה בערב פסח עד חצות, גם בעיה"ק ירושלים ת"ו.

כתב הרמ"א (או"ח סי' רצה) שאם חל יום טוב באחד מימי השבוע אין אומרים במוצאי שבת שלפני זה 'ויהי נועם'.

הטעם לאמירת 'ויהי נועם' כתב הטור (שם) לפי שהוא מזמור של ברכה שבו בירך משה רבינו לישראל בשעה שסיימו את מלאכת המשכן, שתחול ברכה במעשה ידיהם, ואנו אומרים אותו כדי שיברך הקב"ה את מעשה ידינו במשך השבוע (עי"ש פרישה סק"ג). והביא בשם רב שר שלום גאון שאין אומרים מזמור זה רק אם יש ששת ימי המעשה שלמים במשך השבוע, אבל אם חל יום טוב או יום כיפור באחד מימי השבוע אין אומרים 'ויהי נועם', לפי שנאמר בו 'ומעשה ידינו' ב' פעמים ואנו צריכים שיהיו כל ימי השבוע ראוי למלאכה.

בשו"ת שאילת יעבץ (ח"א סי' יט) כתב שאם חל יום טוב ראשון של פסח בשבת אין אומרים 'ויהי נועם' בשבת הגדול, לפי שיום שישי הוא ערב פסח והוא יום שאסור במלאכה, אבל אם חל ערב יום כיפור בערב שבת, אף שדומה קצת ליום טוב שאסור להתענות בו, מכל מקום כיון שהוא יום שמותר במלאכה אומרים בו 'ויהי נועם' (ותמוה מה שכתב בספר שולי הגליון להנהי"ק בעל הפני מנחם מגור ז"ע (עמו' קעט) להיפך; שבערב יום כיפור אין אומרים ובערב פסח אומרים).

כך מובא בספר אמרי פנחס (אות קסה) שכן נהג הרה"ק רבי פנחס קאריצער זיע"א, שלא היה אומר 'ויהי נועם' בשבת הגדול גם כשחל ערב פסח ביום שישי. גם בשו"ת ישיב משה למו"ה משה שחרו"ז"ל מגדולי תונים (ח"ב סי' יז) כתב שאין אומרים ויהי נועם בשבת זה, לפי שבערב פסח אסור

שפעם אחת היה במקום המרחץ בתשעה באב והיה מדוכא בחליו ונחלש, וביקש מהמרא דאתרא שיתיר לו לטעום מאכלי חלב, והרב התיר לו כדן חולה בתשעה באב. אמנם בלילה במוצאי תשעה באב סיפר כי ברוך השם הצליח להתענות כל היום, ורק רצה רשות והיתר המרא דאתרא לטעום שעל ידי זה היה לו קל להתענות. כי לא היה לו שוב גירוי היצר כיון שכבר הותר".

והביא ראיה מפורשת מזה מירושלמי, שלפעמים היתר מקיל על התענית, דזה לשון הירושלמי ביומא (פ"ו ה"ד): "רבי מנא סלק למבקריה לרב חגי דהוי תשיש ביום הכיפורים (-רבי מנא עלה לבקר את רב חגי ביום כיפור, ורב חגי היה חלש), אמר ליה צחינא (-אני צמא) אמר ליה שתה (הורה לו רבי מנא שיתור לו לשתות), שבקיה ונחת ליה (-הניחו רבי מנא וירד), בתר שעה סליק לגביה (-לאחר זמן עלה שוב אצלו) אמר ליה מה עבדת הריא צחיותך (-שאל לו מה עשית עם הצמאון שלך), אמר ליה כד שרית לה אזלת לה" (-ענה לו מהתרת לי הלך לי הצמאון).

בליעת כדורים עם מים

כתב המהר"י חגיז בשו"ת הלכות קטנות (סי' צז ומובא בנה"ט סי' תקסו סק"ז) שמוותר לקחת תרופה מרה ביום צום, דכיון שהוא מאכל שאינו ראוי

אכילה ושתיה ביום התענית

טעימה בתענית יחיד

לגזור על חולה להתענות בד' צומות לפי שאי אפשר להיות קיום העולם ללא אכילה ושתיה, ועליהם להחזיק ביום זה את השפע.

ובביאור הלכה בהלכות תשעה באב (סי' תקנ"ד סי' ה) הביא בשם ספר פתחי עולם דבשעת המגפה יש לאכול ביום התענית פחות מכשיעור, והיינו דוקא באופן זה שכולם בריאים רק חוששים שלא ידבקו במחלת המגפה, אבל מי שהוא חולה ופטור מן התענית לא מצינו כלל דין שיעורים.

שכח ואכל

מי ששכח ואכל או שתה ביום תענית ציבור, או בתענית יחיד שקיבל על עצמו במיוחד על יום זה, אסור לו להמשיך לאכול ולשתות. ובתענית ציבור יכול לומר עננו בתפילה, כיון שהוא תענית כללי שתיקנו חז"ל ליום הזה, אבל בתענית יחיד לא יאמר עננו. ובשניהם אין צריך להשלים יום אחר, אלא אם כן כוונתו להתענות לכפרה (סי' תקס"א ומשנ"ב סק"ג ת"ו).

נחלש בעבודה ביום הצום

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' קיד) דן במי שנחלש באמצע עבודתו ביום צום, האם חייב להמשיך להתענות, וכתב שאם מרגיש חולשה יותר מדרך בני אדם שרגילים להתענות, הוא בכלל חולי שלא גזרו בו רבנן אף בתשעה באב. ואם הוא עוסק בצרכי מצוה, מותר אף לכתחילה לעשות עבודתו, כיון שהיא מלאכת שמים. ואף שאם לא היה עובד היה יכול להתענות, וכשעובד אפשר שיחלש ויצטרך לאכול, מותר לעבוד. וכן מי שהוא שוכח אצל אחרים, והיה הפסד לאחרים אם לא יעבוד, צריך לעבוד אף שאפשר שעל ידי עבודתו יחלש ויצטרך לאכול.

אכן נראה בדאופן כזה, כיון שאינו חולה ממש שצריך לשמור על בריאותו כדי שלא יחלה שוב, ואינו מרגיש רק חולשה לבד, אם לאחר שאכל קצת או שתה קצת חזר לעצמו ומרגיש טוב, הרי הוא חוזר לכלל בריא וחייב להמשיך לצום. ויותר מזה, הרי דעת החתם סופר (או"ח סי' קנ"ג) דגם לחולה לא הותר לאכול אלא כדי צרכו וחיותו, ואם די לו בשתיה כתב שלא יאכל. ואף שהאחרונים חולקים על החתם סופר (כנ"ל), היינו בחולה ממש או במי שבא לכלל חולשה כל כך עד שנעשה חולה ממש, אבל מי שהוא בריא, רק באותו רגע היה לו חולשה מחמת טירחת העבודה, ודאי שאחר כך חל עליו חובה להשתתף עם הציבור ולהתענות עמם. וזה מצוי במאפיות מצות, באלו שעוסקים בהכנסת והוצאת המצות מן התנור, שאי אפשר להם לעסוק בעבודה ללא שתיה, שאפשר להתיר להם לשתות בשעת הצורך אבל לא לאכול, וכמונבן על ידי הוראת חכם.

הוראת היתר מקיל על הצום

לפעמים מי שמרגיש חלש ביום התענית ומקבל היתר על הצום, עצם קבלת היתר לבד כבר מקיל על הקושי ואין צורך להפסיק התענית, כך מובא בספר דברי תורה לבעל המנחת אלעזר ממונקאטש ז"ל (מהדורא ה"סי' נט) זה לשונו: "שמעתי בשם גדול וצדיק אחד ז"ל

כל תענית יחיד שאדם מקבל על עצמו מבעוד יום, כמו תענית ערב שחודש תענית בימי השובבי"ם וכדומה, אינו אסור אלא באכילה ובשתיה בלבד, אבל מותר לטעום בחיך הפה, ולכן מותר לבדוק את התבשיל אם יש בו מלח או תבלין אפילו אם מכניסו בפיו, אלא שצריכים להיזהר שלא יבלע ממנו אפילו משהו מן החיך והאלאה. דכיון שהצום תלוי בקבלה, מן הסתם לא קיבל עליו אלא אכילה ושתיה ממש, אבל הנאת טעימה בפה ללא בליעה בגרון אינו חשוב אכילה (סי' תקס"ו ס"א).

ונחלקו הפוסקים בזה; יש אומרים שאפילו טעימה אינו מותר רק אם מכניס בפיו פחות מרביעית, אבל אסור להכניס בפה בפעם אחת כשיעור רביעית. ואפילו כשטועם פחות מרביעית צריך ליזהר שבמשך כל היום כולו לא יצטרף ליותר מרביעית. ויש אומרים שמוותר להכניס בפה עד שיעור רביעית בפעם אחת, ואם אין בו כדי רביעית מותר אפילו כמה פעמים. ובמשנה ברורה (סק"ח) לא הכריע בזה ומשמע שנוטה קצת להקל בזה.

ודוקא אם מכין לטעום התבשיל, אבל מי שדרכו לרוחץ פיו במים בכל בוקר, מותר אפילו ביותר מרביעית, רק שיהיה לפלוט המים ולא לבלוע ממנו באומה. ולא רק עם מים מותר, אלא בכל דבר שאינו טוב לשתיה כמו משחת שיניים וכדומה מותר, אבל משקה שיש לו טעם אסור כדון טעימה (שם סי' ג).

טעימה בתענית ציבור

בתענית צבור שהיא חובה על כל אדם, כ"ז בתמוז צום גדליה עשרה בטבת ותענית אסתר, פסק הרמ"א (שם ס"א) שאסור בהם אפילו טעימה בפה פחות מרביעית, דכיון שאין זה תלוי בקבלה רק בתקנת חז"ל אסור כל הנאה חשובה. אך אם מבשל תבשיל לצורך סעודת מצוה לצורך הלילה, יש להקל כדעת המחבר שמתיר לטעום ולפלוט בפחות מרביעית, גם בתענית ציבור (משנ"ב סק"ז).

ודוקא אם מכין לטעום, אבל מי שמצטער מריח הפה ורוצה לשתוף את הפה במים או בשאר דברים שאין טעמם טוב לשתיה, מותר גם בתענית ציבור כדון תענית יחיד, רק שיהיה לכפוף את ראשו שלא יבלע כלום מן המים. ואפילו בתשעה באב יש להקל אם יש לו צער גדול (משנ"ב סק"א). ולכן מי שיש לו ריח רע בפה ורוצה לצחצח את השיניים בתענית ציבור, אפשר להקל אם מצטער מזה, רק שיהיה לא לבלוע כלום מן המים (שו"ת מנח"י ח"ד סי' ט).

אכילה פחות מכשיעור לחולה

כאמור, בכל תענית אסור לאכול אפילו פחות משיעור כזית, ואסור לשתות אפילו פחות משיעור רביעית. ולהיפך, מי שפטור מלהתענות מותר לאכול אפילו יותר מכשיעור, ואין צריך להקפיד לאכול פחות מכשיעור, דכיון שחז"ל לא גזרו לצום בחולה שאין בו סכנה, אינו מחוייב כלל בצום זה ואוכל ושותה כרגיל (תורת היולדת פמ"ח הע' ט בשם החזו"א ועוד). ובספר טור ברקת מתלמידו של מו"ה רבי חיים ויטאל ז"ל כתב שלא רצו חז"ל

לאכילה יש להקל לכתחילה במקום רפואה. ולפי זה, מי שצריך לבלוע כדורים ואינו יכול לבלוע רק עם מים, יכול לערב טעם מר במים ולבלוע כך את התרופה.

ללעוס עצי בשמים או מסטיק

כתב הרמ"א (סי' תקס"ו) שמוותר ללעוס עצי קינמון ושאר בשמים ועץ מתוק בשביל ללחלח הגרון ולפלוט, ע"כ. והוסיף המשנה ברורה שהיתר זה הוא רק בתענית יחיד, אבל בתענית ציבור אסור. ולפי זה משמע שאסור ללעוס מסטיק ביום תענית ציבור, אף על פי שאינו בולע ממשות המסטיק רק בולע רוקו שקיבל טעם מתוק מהמסטיק אסור.

ואין לומר דהרמ"א לא אסר רק עצי קינמון ובשמים, משום שיש איזה לחלוחית טבעי שנפלט מהם, אבל מסטיק שאין בו שום לחלוחית רק רוק בלבד מותר. דאדרבה, עצי בשמים ושאר בשמים אינו מכין כלל להנות מבליעת הטעם רק ללחלח הגרון, אבל בלעו מסטיק מכין לבלוע הרוק מוטעם, וזה נחשב כהנאה חשובה, וכידוע יש אומרים שחייב ברכה ראשונה.

(ג.ב. למותר לציין שלא באנו לדון על עצם לעיסת המסטיק, שמאוס אצל עובדי ה', ודי בזה).

סיפור ההתקרבות

של הרה"ח רבי דוד שכמער זצ"ל, לרגל יומא דהילולא דיליה

רבי קהת מטירהוויצא

רבי קהת מטירהוויצא היה מתלמידי רבינו ז"ל, מאנשי עבודת ה' (כמוכר בכוכבי אור אנשי מוהר"ן אות כ"ט), ומוזכר בשמות הצדיקים בין תלמידי רבינו ז"ל.

רבי ראובן יוסף מהייסין

רבי ראובן יוסף מעיר הייסין, היה מתלמידי רבינו ז"ל, מוזכר בכוכבי אור בין אנשי המשא ומתן (אנשי מוהר"ן אות ל', ופלא כי מבאר לקמן שהיה ת"ח גדול ואיש מוכבד). וכן נמנה בשמות הצדיקים בין תלמידי רבינו ז"ל.

[ובגידולי הנחל כתב עליו: "מתלמידי המובהקים של ר' שמואל אייזיק", ואפשר הכוונה שאחר הסתלקות רבינו ז"ל היה מסתופף בצל הרה"ק ר' שמואל אייזיק זצ"ל, תלמיד רבינו ז"ל].

רבי ראובן יוסף היה אחד מהחמשה בנים של רבי ישראל שו"ב מהייסין, שכולם היה מקורבים לרבינו ז"ל, והיה דודו של רבי נחמן מטולשין משמשו של מוהר"נ"ג, כי אחיו היה רבי אברהם אבי רנ"ט.

ר' ראובן יוסף דר בעיר הייסין, עיר הסמוכה לק"ק אומאן, והיה מפורסם לתלמיד חכם מופלג ולמדן עצום (שיש"ק ח"ב אות כסב).

מן השמים נלחמו כעד רבינו ז"ל

והנה בעיר הייסין דר דיין אחד מפורסם, ששמו היה ר' שלמה, שרדף מאד את החסידים, ואנ"ש סבלו רבות ממנו, ובפרט רבי ראובן יוסף ז"ל דודו של רבי נחמן מטולשין ז"ל, שהיה תלמיד חכם מופלג ומופרסם לכל כאיש מורם מעם. ומרוב הרדיפות גרם לרבי ראובן יוסף פירוד וקלקול בשלום ביתו.

רבי ראובן יוסף היה נוהג לבוא אל רבינו בכל ראש השנה, ופעם אחת, אחר ראש השנה בעת שנפרדו אנ"ש מרבינו לחזור לביתם, וכנס גם הוא אל רבינו בפתח גדול, כי פחד להיפרד מרבינו ולחזור לביתו, בידוע מה מצפה לו בעירו. והבחין ברבינו שרצונו הוא שלא יסע ויחזור לביתו, לכן נשאר אצל רבינו לזמן מה. ועבר שבוע, ועוד שבוע, ובא עוד הפעם להיפרד מרבינו, והבחין שוב שאין רצונו של רבינו שיחזור לביתו, ונשאר. וכך מפעם לפעם דחה נסיעתו עד שנשאר אצל רבינו שנה תמימה.

אחר ראש השנה של שנה השניה, כשנכנס לרבינו אמר לו רבינו: לך לביתך ותציע שידוך לזוגתו של שלמה כי הוא נפטר! - "פאר א הייס און רעד א שידוך פאר שלמה'ס ווייב". ואמר אחר כך רבינו: אף על פי שכתוב (משלי יז) 'גם ענוש לצדיק לא טוב', אולם מהשמים נלחמו בעדו! "מען האט זיך פון הימל אן גענומען פאר מיר" (שיש"ק ח"ב אות קס"א).

וסיפור זה מובא בקיצור גם בספר 'כוכבי אור' וז"ל: מה שהודיע במוצאי יום הכיפור שנחתם הדין על המתנגד שלמה מהייסין שימות. שמעתי זאת מאבי הכ"מ ומר' יצחק מהייסין, ששמעו זאת מפי אחי זקני ר' ראובן יוסף, שישב אצל אדמו"ר זצ"ל בעת ההיא שנה תמימה, ולא היה באפשרותו לשוב לביתו מרדיפת המתנגד הנ"ל, ותיכף אחר מותו בחורף ההוא שאחר יוה"כ הנ"ל, חזר מיד לביתו (כוכבי אור אנשי מוהר"ן אות י"ט).

ולאיש אמונו של הגאון האדיר רבי אליהו קלאצקין זצ"ל רבה של לובלין, שעלה בערוב ימיו להשתקע בירושלים. פעם, תוך כדי שיחה עם הגאון, הגיעו לדבר אודות רבינו הקדוש הננמ"ח, ואבי התבטא: "ר' נחמן איז געווען א קלוגער יונגעראמן" - רבי נחמן היה אברך פיקח]. אך שמע הגאון את המילים, נאחז בטלטלה וחרדה עמוקה, וגער באבי בחומרה: אדם קדוש ובעל השגה כזה אתה מכנה 'אברך פיקח'?! וכמעט שצויה עליו לישב על הארץ ולקבל 'נזיפה' על דיבור זה.

המכה בפטיש שהביא את אבי להתקרר לרבינו, היה בהיפגשו בחסיד המופלא רבי ישראל בער אודסער זצ"ל, שעבר הרבה הרפתקאות מצערות מאד בחייו, אך עם כל זה חזקה עליו אמונתו האיתנה, ובטחונו בהש"ת היה מוחשי. כשהיה מתפלל היה משיח לפני הש"ת כדבר איש אל רעהו, ועל כולנה התפעל אבי זצ"ל כיצד שורה על רבי ישראל בער שמחת חיים מובהקת, וראה בו איש אמת. עד שהרהר בליבו שבוודאי שותה איש זה ממעיין טהור. ואז בשלה בליבו ההחלטה: 'פה אשב כי איוותיה' - זה המקום שלי להצליח בעבודת ה'.

אבי התחבר בשעתו לרבי ישראל-בער, וכה גדולה היתה הידידות ביניהם עד כי רבי ישראל-בער עבר לטבריא כדי לתת לאבי את דירתו בבתי מחסה אשר ברובע היהודי בעיר העתיקה. זאת לאחר שהוכרחה משפחתנו לנטוש את דירתנו, אשר בה התגורר מלפנים הגה"ק המהרי"ל דיסקין זי"ע ברחוב חברון אשר ברובע המוסלמי, בעקבות הפוגרומים האכזריים שערכו שם הפורעים הערביים בשנת תרצ"ו, והתושבים נאלצו לברוח מן המקום.

לאחר הבריחה מרחוב חברון פינו את חדרי התלמוד תורה 'עץ חיים' שבחורבת רבי יהודה החסיד, למגורי הפליטים. כל משפחה קיבלה כיתת לימודים למגורי ארעי. משם עברה משפחת אבי למשכן ארעי נוסף בחצרו של החסיד רבי נפתלי כהן, חמיו של רבי אברהם ב"ר נחמן זי"ע, אשר על פני האידישע גאס' [-רחוב היהודים]. ורק בדירתו של רבי ישראל-בער מצאנו מנוח, למעלה מעשור, עד לגירוש היהודים מהעיר העתיקה בשנת תש"ח.

מאז התקרבותו ועד יומו האחרון היה אבי דבוק בכל נימי נפשו בקדושת רבינו. פעם, ראיתיו בוכה בכי הנובע מעומקא דליבא ומתוך התרגשות יתירה. לשאלתי ענה לי שזה לו שנים שהולך ומטייל בתורותיו של רבינו, אבל עכשיו זכה לסיים לראשונה את כל הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן על סדרו מרישא ועד גמירא.

אבי מורי הרב החסיד רבי דוד ב"ר יעקב גדליה שכמער זצ"ל [נלב"ע י"ב ניסן תשל"ד], לא נולד כחסיד ברסלב. משפחת בית אביו דבוקים היו בצדיקי החסידות הקדמונים. סבו של רבי יעקב גדליה, רבי ישראל מאוסטראה זצ"ל, היה מקושר להרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל בעל האוהב ישראל מאפטא זי"ע, ועלה להתגורר בעיה"ק טבריא ת"ו.

בטבריא שימש רבי ישראל בחברא קדישא, ועליו מסופר הסיפור המפורסם מלפני כמאתיים שנה: ביום ה' ניסן תקפ"ה, הגיע לבית-הכנסת, וסיפר שראה בחזיון הלילה כיצד מעלים ארצה את מיטתו של הרה"ק הרב מאפטא זי"ע, ומטמינים אותו בחלקת תלמידי הבעש"ט אשר בבית החיים העתיק בטבריא. לאחר מכן אסף מנין והראה להם את המקום המדויק בו נטמן הצדיק. ולמרבה הפלא הגיעו כעבור שבועות ספורים ידיעות מחו"ל שאכן נסתלק ונטמן הצדיק בדיוק ביום ובשעה שנתגלה הדבר לרבי ישראל בטבריא.

בנו של רבי ישראל היה איש מורם מעם, ושמו רבי דוד זצ"ל. כל היום היה דבוק בבורא יתברך, והיה שגור על לשונו כל עת לומר את המילים הקדושות: 'ממלא כל עולמין וסובב כל עולמין ולית אתר פנוי מיניה'. וכך גם היה רגיל להמליץ טוב על עם ישראל לפני הקב"ה, והיה מפרש שיחתו על משקל הפייט: 'אנו מלאי עוון ואתה מלא רחמים' - יותר מאשר אנו מלאי עוון אתה מלא רחמים, כי למעשי בני אדם ועוונותיו יש גבול, אבל לרחמיך אין סוף ואין תכלית, שכן לגדולתך אין חקר, על כן יכבשו נא רחמיך את כעסך מעלינו...

סבי רבי יעקב גדליה היה תלמיד חכם גדול ובקי נפלא בהלכה ובקבלה. שמעתי מאבי שהיו אומרים על אביו שבהיותו ילד נחלה, ובשכבו על מיטת חוליו סיים את כל מסכת בבא בתרא! וכבן עשרים כבר ידע את כל ארבעת חלקי השולחן ערוך בעל פה. בילדותו הסתופף רבי יעקב גדליה אצל הרבי מרוזין ואח"כ התקשר לבנו הרבי מטשורטקוב. ברבות השנים זכה רבי יעקב גדליה לעלות ולהתיישב בעיה"ק ירושלים.

לידתו של אבי זצ"ל הייתה כאן בירושלים, ומילדותו שאף לשאוב מבארם של צדיקי ירושלים מכל העדות והחוגים, ספרדים, אשכנזים, פרושים וחסידים, והיכן שהרגיש ריח של קדושה ניסה ללקט ממנו ולספוג לתוכו.

גם לאחר נישואיו ניסה אבי מורי ללא הרף לבקש ולחפש בכל חצרות החסידים שבירושלים דרך שתקרבה אל הבורא יתברך, וליבו אמר לו שבברסלב יש משהו מיוחד, אבל עם כל זה עדיין לא החליט שזהו מקומו הראוי לו. בימים ההם נעשה לסופרו

השבת הגדולה והקדושה הזוה

המשך מעמוד א'

זוהי עבודת 'שבת הגדולה' - אנו מזכירים לעצמנו שקודם שהגיע הפסח לא היה לאבותינו אפילו את הדיבור להתפלל כראוי על עוצם גלותם, ואף על פי כן הם זכו לגאולה מופלאה ונוראה שכזו, על ידי אנוחותיהם המרוסקות. וזאת, מכיון שעל ידם הם המתנינו ורצו לקבל את הדיבור הראוי. שבת זו באה לחזק ידי כל אותם שגם כן מצויים בגלות מרה ואיומה כל כך, עד שהם עומדים כאילמים מבלי יכולת לפתוח את פיהם, שיזכרו וירמזו לעצמם, שכך בדיוק היו אבותינו קודם גאולתם ואף על פי כן המשכיו סיוע עליון רק על ידי שרצו לקבל זאת.

'שבת קודש' היא גם כן קדושה עליונה שאינה תלויה במעשה האדם, והיא הארת חסד לתשובה שלא כפי מעשה האדם, אלא ברחמי ה' עליו לבד. ו"בשעת יציאת מצרים שלא היה לישראל זכות שיגאלו, היה עיקר הנס על ידי שבת, שבו מתגלה שם ה' בלי אתערותא דלתתא. ועל כן שבת שקודם פסח קורין 'שבת הגדולה', כי עיקר הנס של פסח היה על ידי שבת באתערותא דלעילא בלי אתערותא דלתתא" (ליקוטי הלכות, שבת ד, ע"ז). עליון רק לעמוד אז ולייחל ולהמתין, ולהאמין שבכח ההמתנה והרצון שלנו נמשיך חסד עליון בלי גבול, על אף שאיננו ראויים לכך כלל וכלל.

בא"י: 072.332.3300
באר"ב: 1-929.8415.876
באירופה: 44-203.1500.313

מערכת שיעורים נפש משיבת
שיעורי הרה"צ רבי יעקב מאיר שכמער שליט"א

072.3323.796
קול אנ"ש דקהילתינו